

ג ל ו ר נ ו ת ל ע י ו ר ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
בעריכת נחמה ליבוביץ שנת העשרים ותשע

אין עלון הדרכה

פרק י"ד ל"ג-ג"ג
נגעי בתים

מצורע (תש"ל)

עיון גם גליון מצורע חשכ"ב וביחוד עלון תהדרכה שס!

א. שאלה כללית:

ויקרא רבה מצורע אז "זאת תהיה תורת המצורע" - הדא הוא דכתיב: (משלי ו')
"שש הגה שגא ה' ושבע תועבות נפשו"... ואלו הן: "עינים רמות, לשון
שקר, יידיים שופכות דם נקי, לב חורש מחשבות און, רגלים ממהרות לרוץ
לרעה, יפיח כזבים עד שקר, ומשלח מדנים בין אחים", ואמר ר' יוחנן:
וכולחו לקו בצרעה..."

ר' ש.ר. הירש רואח בלשון הפסוק ממשלי הוכחה לכך, "סאין נגע הצרעת אלא
בסוי לחרון אף ה' המידה אותו (את הנגע) בגופו של אדם העושה עצמו
בכל אברי גופו נושא ומפיץ כל התכונות הרעות הנ"ל, במקום שיהיו כל
אברי גופו כלים להרבות ענות צדק, דרישת האמת, עשית הטוב והשכנת
שלום בין אדם לרעהו."

הסבר מהו חרמו הלשוני בפסוקנו מטשלי לרעיון המובא בדברי הרב הירש?

ב. ל"ה, ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמור:
כנגע נראה לי בבית

רש"י ד"ה כנגע נראה לי בבית:

שאפילו הוא חכם ויודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר "נגע
נראה לי" אלא: "כנגע נראה לי".

לדברי רש"י אלה מעירים פרשניו ופרשן המשנה בעל תוספות יום טוב:

ר' אליהו מזרחי (טורקיה במאה ה-16): מפני דרך ארץ, שלא יאמר אדם
אפילו על דבר חבירו לו ודאי אלא ספק. וזהו שאמרו חז"ל:
(ברכות ד' ע"א) למד לשונך לומר: איני יודע.

גור-אריה (ר' ליווא בן בצלאל מפראג - מהר"ל מפראג - סוף המאה ה-16):
טעם הדבר הזה משום (תהלים ק"א ז') "דובר שקרים לא יכון לנגד
עיני". והא כל זמן שלא נזקק לו הכתן - לאו נגע הוא, ואיך יאמר:
"נגע נראה לי בבית".

תוספות יום טוב (ר' ליפמן הלר 1654-1579, אשכנז):

לכן הקפידה החורה, שלא יאמר "נגע נראה לי", כדי שלא יפתח פה
לשון, כדודושיבן (כתובות ה' ע"ג): לעולם אל יפתח אדם פיו לשון.
ואמר ר' יוסף: מאי קראח? (=חיכן מצינו רמז לכך במקרא?) שב'
(ישעיה א') "כמעט כסודם חייבנו", מאי אהדר לחו? "שמעו דברי ה'
קציני סודם" (עד כאן דברי הגמרא). הרי אפשר שיחזור ויכהה טרם
בוא הכתן.

1. מה ההבדל העקרוני בין שלושת החכמים הנ"ל בנואם לנסק את דברי
המשנה המובאים ברש"י?

2. מהו מוסר החשכל היוצא מדברי כל אחד מהם?

3. על דברי רש"י דלעיל מקשה בעל דברי דוד:

למה לא נקט רש"י את לשון המשנה (נגעים פרק י"ב משנה ה')
"שאפילו חכם ויודע שהוא נגע ודאי..." ונקט לשון
"שאפילו חכם ויודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור"...

ישב קושייתו!